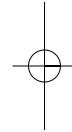

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Κατερίνα Γκούνα
Δρόμοι παλιοί

ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ

*

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ, ΠΑΝΤΡΕΥΟΜΑΙ...
μυθιστόρημα, Ωκεανίδα, 2010

ΟΙ ΟΜΟΡΦΟΙ ΓΑΜΟΙ ΟΜΟΡΦΑ ΚΑΙΓΟΝΤΑΙ
μυθιστόρημα, Ωκεανίδα, 2011

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΓΚΟΥΝΑ

Δρόμοι παλιοί

ΩΚΕΑΝΙΔΑ

ΑΘΗΝΑ * 2013

*Στη Χρυσάνθη, τη μάνα μου, που μ' έμαθε να έχω
το βλέμμα στ' αστέρια και τα πόδια μου στη γη.
Στη Χρυσάνθη, που πέντε χρόνια τώρα μου λείπει
όλο και πιο πολύ*

© 2013, Κατερίνα Γκούνα –
Εκδόσεις Ωκεανίδα ΑΕ
Δερβενίων 38, 106 81 Αθήνα, τηλ. 210.38.06.137
e-mail: info@oceanida.gr
www.oceanida.gr

ISBN 978-960-410-686-8

*Ίσως πολύ αργά ενώθηκαν τα όνειρά μας,
στα ψηλά ή στα βαθιά,
στα ψηλά σαν κλαδιά που κουνάει ο ίδιος άνεμος,
στα χαμηλά σαν κόκκινες ρίζες που αγγίζονται.*

ΠΑΜΠΙΛΟ ΝΕΡΟΥΝΤΑ

ΑΝ ΑΓ' ΤΟ ΠΡΩΙ ΜΟΥ ΤΟ ΕΙΧΕ ΠΕΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ότι εκείνη τη μέρα θα έπεφτα από έκπληξη σε έκπληξη, θα γελούσα στα μούτρα του, και μάλιστα δυνατά. Με την ακινησία που διαφέντευε τη ζωή μου, τάχα τι το διαφορετικό να 'χε εκείνη η μέρα; Συνηθισμένη θα ήταν, με πολλή δουλειά κι ακόμα περισσότερη μοναξιά, όπως κι όλες οι άλλες, που έρχονταν κι έφευγαν ίδιες κι απaráλλακτες. Άλλωστε, εμένα η ζωή μου δεν είχε κάτι το συναρπαστικό. Ούτε καν ενδιαφέρουσα μπορούσες να την πεις, γιατί δεν περιλάμβανε τίποτε άλλο εκτός από «εργασία και χαρά», λέμε τώρα για χαρά, αφού στην ουσία σκέτη εργασία ήταν.

Κι ήταν ένας Μάιος τουλάχιστον ανώμαλος. Οι μετεωρολόγοι τα είχαν παίξει κανονικά καθώς αναγκάζονταν να προβλέπουν συνέχεια βροχές και χαμηλές θερμοκρασίες, μια εποχή που όλοι μας είχαμε ανάγκη από λίγο ήλιο, να βγούμε έξω, να ζεσταθούν τα σώματα, να ξεμουδιάσουν οι ψυχές. Και τα χελιδόνια επίσης μια κάποια ταραχή πρέπει να την είχαν κι αυτά και δεν έλεγαν να εμφανιστούν στη Θεσσαλονίκη. Όσο για τους υποψήφιους των πανελλαδικών, εκεί να δεις ταραχή, δέκα ρίχτερ τουλάχιστον, αφού τους έπεφταν κάτι θέματα σκέτα παλού-

για κι άντε μετά τα καημένα τα παιδάκια να γράψουν καλά.

‘Όχι! Δεν είχε φιλότιμο αυτός ο Μάης! Ούτε και μπέσα. Βέβαια, θα μου πει κανείς –και θα ’χει και δίκιο εδώ που τα λέμε–, στην Ελλάδα του 2011 πού να βρεθεί ομαλότητα και μπέσα; Κι αυτό το φιλότιμο τι ήταν πάλι; Χρόνια είχαμε να τ’ ακούσουμε, πόσω μάλλον και να το δούμε.

Ο κόσμος είχε κυριολεκτικά αφηνιάσει. ‘Όπου κι αν πήγαινες, νόμιζες ότι έπεσες σ’ ένα απέραντο φρενοκομείο για να θυμηθώ κι έναν αείμνηστο μεγάλο πολιτικό άντρα – ψυχιατρείο χωρίς κάγκελα, ώστε να μπορούν οι τρόφιμοι να μπαινοβγαίνουν ανενόχλητοι. ‘Όπου κι αν βρισκόσουν, σε σπίτια, σε μαγαζιά, σε ιατρεία, σε κομμωτήρια, μια κουβέντα άκουγες μόνο. Το χάλι της χώρας μας και της ζωής μας βεβαίως. Και μια αγωνιά! Πανεθνική, θα ’λεγα, ανάλογα με το πού πονούσε ο καθένας. Κάποιοι τραβούσαν μεγάλα ζόρια για το ασφαλιστικό, καθώς δεν ήξεραν οι χριστιανοί τι θα τους ξημέρωνε ύστερα από λίγα χρόνια όταν επιτέλους θα είχαν το δικαίωμα να την κάνουν με ελαφρά πηδηματάκια απ’ το μαγκανοπήγαδο που αποκαλείται δουλειά και να το ρίξουν στις ξάπλες, στους περιπάτους και στα ψαρέματα. Έψαχναν μανιωδώς στο Ίντερνετ, ξεκοκάλιζαν τις εφημερίδες να δουν αν τους πιάνουν οι ευεργετικές διατάξεις – τυχερός διορισμένος πριν απ’ το ’82, άτυχος του κερατά μετά το ’82, γκαντέμης που έπιασε δουλειά μετά το ’93 κι από εκεί που χαιρόταν ότι ήταν ακόμα νέος και ωραίος, άντε τώρα να ελπίζει να πάρει σύνταξη του αγίου Ποτέ. Έμπαιναν και κάτι άλλα ανάμεσα, κάτι δυσνόητες ρυθμίσεις, μια μέρα προϋπηρεσία πριν απ’ το ’82, μια μέρα μετά,

ανώτερα μαθηματικά ήθελαν οι άνθρωποι για να καταλάβουν τι γινόταν.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι πάθαιναν ομαδική παράκρουση, αφού εκτός απ’ τις περικοπές του μισθού τους που είχαν φάει στο κεφάλι μέσα σε μια νύχτα, εκτός του ότι οι δύο τελευταίοι λατρεμένοι μισθοί έκαναν φτερά και πετούσαν στη χώρα του ΔεΘαΞαΔωΠαΧ και ΕπΑ –δηλαδή Δεν Θα Ξαναδείς Δώρο Πάσχα, Χριστουγέννων και Επίδομα Αδείας–, προβληματίζονταν αν το εφάπαξ θα τους έβρισκε εν ζωή για να το χαρούν οι ίδιοι και να βουλώσουν και καμιά τρύπα απ’ τις τόσες που έχασκαν ανοιχτές ή μετά θάνατον για να το απολαύσουν οι κληρονόμοι. Κάποιοι άλλοι τυχεροί-άτυχοι που είχαν χρήμα μετρητό στις τράπεζες ρωτούσαν τρελαμένοι αν θα ξαναγυρίζαμε στη δραχμή και θα έχαναν την αξία τους οι καταθέσεις τους με πέντε έξι υποτιμήσεις που θα ακολουθούσαν, αν θα έπρεπε να μεταναστεύσουν τα λεφτουδάκια τους τ’ αγαπημένα σε τράπεζες του εξωτερικού ή να τα κρύψουν σε γλάστρες και μπαλκόνια. Τηλεφωνούσαν σε κουνιάδους και μπατζανάκια μήπως και μάθουν πού τελικά είχαν κρύψει οι πλούσιοι τις δικές τους καταθέσεις ή αν είχαν πληροφορίες για το πώς θα μπορούσαν να τα φυγαδεύσουν χωρίς να τους τσακώσει η τσιμπίδα του νόμου, που ανοιγόκλεινε συνέχεια κι άρπαζε κάτι ψαράκια, μα τι ψαράκια, σκέτα λαυράκια, που πλούτιζαν τις τράπεζες της Ελβετίας με λεφτά ελληνικά, τις περισσότερες φορές φοροδιαφεύγοντα.

Βέβαια εκτός απ’ τις θεαματικές συλλήψεις μπροστά στις κάμερες των τηλεοπτικών καναλιών, δεν μάθαμε ποτέ αν αυτοί οι τύποι πλήρωσαν και πόσα. Τι να πεις; Πρωτόγνωρα πράγματα στ’ αλήθεια. Και ερωτήματα αναπά-

νητα, γιατί πώς γίνεται να έχεις μισθό χίλια ευρώ το μήνα και οικονομίες εκατομμυρίων στην άκρη; Προβληματιζόμουνα γι' αυτό το θέμα, προβληματιζόμουνα πολύ, αφού κι εγώ μια ζωή δούλευα και μάλιστα σκληρά. Πώς τα κατάφερναν αυτοί, δηλαδή, ενώ εγώ όχι; Μήπως έκαναν οι άνθρωποι καλό κουμάντο; Μήπως εγώ ήμουνα βλάκας –μην πω τίποτε άλλο– και δεν ήξερα από διαχείριση; Μπορεί να ήταν θαύμα, καλέ. Κάτι σαν τους πέντε άρτους που πολλαπλασιάστηκαν από μόνοι τους και χόρτασαν πέντε χιλιάδες πεινασμένους. Σίγουρα θαύμα ήταν, κατέληγα, απ' αυτά που μόνο στη χώρα μας συμβαίνουν. Αλλιώς δεν εξηγείται.

Τι λέγαμε;

Α, ναι. Για το μήνα Μάιο λέγαμε.

Ανώμαλος, λοιπόν, αυτός ο μήνας. Στρυφνός και ανελέητος. Δεν μας έφτανε που είχαμε την Τρόικα να μας κάθεται στο σβέρκο, να μας κουνάει αυστηρά το δάχτυλο και να μας λέει πως είμαστε απείθαρχοι ως λαός και δεν περικόψαμε αυτά που μας είχαν διατάξει – και τι να περικόψεις, ρε γαμώτο, που έτσι όπως το πήγαιναν στο τέλος θα μας έμενε μόνο η πέτσα; Δεν μας έφτανε που οι κύριοι του ΔΝΤ είχαν μόνιμα το μάτι τους στραμμένο πάνω μας και μετρούσαν ακόμα και το πόσα σουβλάκια τρώγαμε στην καθισιά μας, για να δουν αν είμαστε σπάταλοι και λαίμαργοι και ν' αποφασίσουν αν θα μας δώσουν και την επόμενη δόση για να συνεχίσουμε κι εμείς οι ταλαίπωροι το ταξίδι μας στον υπέροχο, υπερχρεωμένο κόσμο του ευρώ, των spreads, των Greek statistics, του μνημονίου και των μονάδων βάσης, είχαμε κι ένα ψοφόκρυο του κερατά, που όχι άνοιξη δεν θύμιζε αλλά κάτι σε προχωρημένο και μάλιστα πολύ θυμωμένο φθινόπωρο έφερνε.

Κι εκεί λοιπόν που περιμέναμε να 'ρθει ο χιλιοτραγουδισμένος μήνας των ανθών και των ερώτων, μήπως ερωτευτούμε κι εμείς και δούμε άσπρη μέρα, μήπως και γλυκάνει κι ο καιρός για να κλείσουμε επιτέλους τα καλοριφέρ και να μας μείνει κανένα ευρώ στην τσέπη, όχι μόνο δεν μας γλύκανε μα μας πίκρανε κιόλας.

Καλά, τώρα, δεν μιλάω για Πρωτομαγιά και βόλτες στα λιβάδια. Σκέτη απογοήτευση! Κατ' αρχάς έπεσε Κυριακή και χάθηκε μια σίγουρη αργία. Ούτε για στεφανάκια με παπαρούνες και μαργαριτούδες του αγρού όμως μπορούσαμε να μιλήσουμε και φυσικά ούτε λόγος για αρνιά στη σούβλα και δημοτικά τραγούδια στη διαπασών απ' το φορητό σιντί πλέιερ, και να γίνεται χαμός από χορό κάτω απ' τα πλατάνια και «Άντε, γεια μας», και «Να πεθάνει ο χάρος», και «Γαμώ τα χρέη μου» πάνω στα τσουγκρίσματα σε πλαστικά ποτήρια μιας χρήσεως, γιατί πώς να πας στους αγρούς υπό καταρρακτώδη βροχή; Κι άντε, πες ότι σταματούσε για λίγο, πώς να οδηγήσεις μες στη λασπουριά, που ήθελες τρακτέρ; Μείναμε στα σπίτια μας λοιπόν και χορτάσαμε τηλεόραση, να 'ναι καλά τα κανάλια. Ευτυχώς που σ' αυτόν τον ανοιξιάτικο ορμαγδό είχαμε και τα τυχερά μας, αφού ο Απρίλης μας αποχαιρέτισε με σούπερ θέαμα, τους Βασιλικούς Γάμους (με κεφαλαία!) του γοητευτικού εγγονού της σεβαστής βασίλισσας της πολύ φίλης –λέμε, τώρα– και αγαπημένης μας χώρας Αγγλίας, που μας έκαναν για λίγο τη ζωή όμορφη και ανατάραξαν πολυτελώς τις μουδιασμένες απ' τα χρέη ψυχές μας. Διότι, πώς να το κάνουμε; Δεν είναι και λίγο να κάθεται στον καναπέ που αγόρασες με πιστωτική κάρτα και σαράντα οχτώ δόσεις, έντοκες παρακαλώ, και να γίνεσαι ίδιος κι όμοιος με όλη τη βαριά αρι-

στοκρατία της Ευρώπης. Αλήθεια, τώρα που το σκέφτομαι, γιατί λέμε Γάμους και όχι γάμο, όπως για εμάς τους κοινούς θνητούς; Επειδή είναι γαλαζοαίματοι, μέχρι εκεί θα τους κυνηγάει ο πληθυντικός;

Τέλος πάντων. Λέγαμε ότι εμείς, οι περισσότεροι Έλληνες ή μάλλον Ελληνίδες, για να μην αδικούμε και τους κυρίους, μια αγωνία για το γεγονός την είχαμε. Την είχαμε και την παραείχαμε. Να μην ξέρουμε πώς θα χτένιζε τα μαλλιά της η Κέιτ Μίντλετον; Να μη μαθαίναμε πόσα μέτρα ουρά είχε το νυφικό της; Να μη μας πουν αν θα την κρατάει η αδελφή της νύφης, η δεσποινίς Πίπα – ωραίο όνομα! – ή κάποια άλλη σούπερ τυχερή κοπέλα; Εμ, το άλλο, πού το πάτε το άλλο; Πού θα πάει ταξίδι το τυχερό ζεύγος; Θα το τσιμπήσουν πουθενά οι διεθνείς παρατάσι για να μάθουμε κι εμείς σε ποιες εξωτικές παραλίες θα ξάπλωναν τα βασιλικά κορμιά ή όχι; Τον αγάπησε τον πρίγκιπα η Κέιτ ή τον πήρε από συμφέρον; Του πάτησε το πόδι μέσα στην εκκλησία; Όχι, βρε. Τι λέω κι εγώ η χαζή... Το πόδι το πατάμε μόνο εμείς εδώ στη χώρα μας. Γι' αυτό και πολλές φορές το πιστεύω πως είμαστε ξεχωριστός λαός. Μέχρι και στην τελετή του γάμου διαφέρουμε, αφήνουμε το εθνικό μας στίγμα κι εκεί. Μπουμπουλίνες κανονικές εμείς οι νύφες. Αδούλωτες. Περιμένουμε τον παπά να πει το θρυλικό «Η δε γυνή να φοβείται τον άντρα», και μόλις το ακούσουμε αγριεύουμε, γυρίζει το μάτι μας και παίρνουμε φόρα. Κοιτάζουμε πρώτα την πεθερά με νόημα τύπου «Μπορεί να με ζόρισε ο γιόγκας σου για να με πάρει, μπορεί κι εσύ να σιγοντάριζες, μαντάμ, από δίπλα αφού δεν με γούσταρες επειδή δεν είχα προίκα, αλλά από δω και πέρα θα σας χορέψω στο ταψί. Όλους!» κι ύστερα σκίζουμε τη γάτα στο

τσακ μπαμ και δίνοντας μια γερή συνθλίβουμε τον όποιο κάλο είχε την ατυχία να βρεθεί στο αριστερό πόδι του γαμπρού. Τους υπόλοιπους κάλους, αυτούς του εγκεφάλου δηλαδή, τους ανακαλύπτουμε στη συνέχεια, όταν πια είναι πολύ αργά για να δράσουμε, αφού σέρνουμε κι από δυο τρία κουτσούβελα πίσω μας συν πέντ' έξι υπερφορτωμένες πιστωτικές, μαζί με τις τριακόσιες εξήντα δόσεις του στεγαστικού δανείου που πήραμε για να εγκιβωτίσουμε σε μια νόστιμη μεζονέτα την ευτυχία μας.

Πού μείναμε; Α, ναι. Στους Βασιλικούς Γάμους. Και στους αλαλαγμούς που ακολούθησαν τα καινούργια ερωτήματα, αγωνιώδη μάλιστα, που μας γεννήθηκαν μετά την τελετή κι έπρεπε να απαντηθούν άμεσα. Άραγε η μακαρίτισσα, η πανέμορφη πλην άτυχη Νταϊάνα, ήταν ευχαριστημένη έτσι όπως απ' τον ουρανό κοίταζε τους νεόνυμφους μέσα στο κάμπριο να χαιρετάνε το πλήθος που παραληρούσε απ' την ομορφιά του ζεύγους και το μεγαλείο της πατρίδας; Φοβερά ερωτήματα, μην πω κιόλας υπαρξιακά, έτσι δεν είναι; Χώρια που επιβεβαίωναν πανηγυρικά και την πετυχημένη παροιμία μας, «Εδώ καράβια χάνονται, βαρκούλες αρμενίζουν», για να μην αναφέρω και μια άλλη βερσιόν μ' αυτό που χτενίζεται. Ευτυχώς για μένα, εκείνες τις μέρες είχε αραιώσει λίγο η πελατεία στο ινστιτούτο μου, αφού οι περισσότερες γυναίκες έμειναν στο σπίτι να παρακολουθούν μετά μανίας τα προεόρτια του γάμου, την τελετή αλλά και τα μεθεόρτια, τα οποία συζητήθηκαν διεξοδικά σε πρωινές και μεσημεριανές εκπομπές της τηλεόρασης και μπόρεσα κι εγώ να ενημερωθώ από πρώτο χέρι και να ησυχάσω η γυναίκα γιατί μου λύθηκαν όλες μου οι απορίες. Η μία άποψη υποστήριζε πως ναι, η πριγκίπισσα ήταν ευτυχής επει-

δή ο διάδοχος έχεσε πατόκορφα τα πρωτόκολλα και παντρεύτηκε «δόξη και τιμή» το μεγάλο έρωτα της ζωής του. Από κάπου αλλού ειπώθηκε –λέτε να είχαν βάσιμες πληροφορίες απ' τον Άλλο Κόσμο;– ότι όχι, δεν πρέπει να ήταν και τόσο ευχαριστημένη, γιατί της φάνηκε πολύ απλό το νυφικό της νύφης σε σύγκριση με το δικό της που κραύγαζε από αρχοντιά και αθωότητα.

Πέρα όμως απ' αυτά, έζησα κι άλλα πολλά εκείνες τις μέρες. Μπερδεύτηκα κι εγώ νοερά μ' όλο αυτό το σεμνό και πολύχρωμο πλήθος των εστεμμένων και όσων άλλων υψηλών προσωπικοτήτων είχαν την τύχη να πάρουν το πολυπόθητο προσκλητήριο στα χέρια τους, υψώθηκα ίσα με τις οξυκόρυφες αψίδες της γοτθικής οροφής του αβαείου του Ουεστμίνστερ όπου έγινε η τελετή, μέχρι και τι μάρκα καπέλο φορούσαν κάποιες κυρίες στο γάμο έμαθα. Επίσης, είδα και όλα τα μοντελάκια των μεγάλων αλλοδαπών μόδιστρων και ενημερώθηκα για την τάση που επικρατεί, μήπως θελήσω κι εγώ να αγοράσω κανένα τέτοιο – εντάξει, τώρα, λέμε και κάνα αστεϊάκι να περνάει η ώρα. Εν ολίγοις, ανέβηκα πολιτισμικά πολλά σκαλοπάτια. Μορφώθηκα κοινωνικά και αριστοκρατικά, πώς να το πω αλλιώς;

Και μόλις κατάπιαμε αμάσητα όλα τα σχόλια, ασχέτων και ειδικών, και αφού έσβησε κι ο τελευταίος απόηχος απ' τους γαμήλιους ύμνους, τις μπομπονιέρες και τα τούλια, η τύχη μας, η τύχη των φτωχών και ταλαιπωρημένων εργαζόμενων γυναικών, συνεχίστηκε κανονικά, αφού οσονούπω έφτανε η επόμενη πνευματική μας ηδονή, η Γιουροβίζιον, καλέ. Θα την απολαμβάναμε σε λίγες μέρες, με τους τραγουδιστάδες και τις ευρω-εθνικές εκκολαπτόμενες ντίβες ή πολυμελή συγκροτήματα κουστουμάτα, ημί-

γυμνα, να τα δίνουν όλα επί σκηνής στην «Arena» του Ντίσελντορφ της Γερμανίας, σ' ένα απογειωτικό και άκρως ποιοτικό συνονθύλευμα από ποπ-ροκ-έθνικ αριστουργήματα. Φυσικά εμείς, ως αυθεντικοί πατριώτες, θα κραυγάζαμε την επόμενη μέρα για άλλη μια φορά και θα διατυμπανίζαμε προς όλες τις κατευθύνσεις ότι το δικό μας τραγούδι ήταν το καλύτερο, με δεύτερο αυτό της γλυκιάς μας αδελφούλας της Κύπρου βέβαια. Και θα καταριόμαστε για άλλη μια φορά εκείνες τις μυστικές και ανίερές συμμαχίες των κρατών της Βόρειας Ευρώπης, αυτών των «God damn it», αναίσχυντων ανθελλήνων που δεν μας συμπαθούν καθόλου και μας στερούν διαχρονικά τα πολυπόθητα δωδεκάρια, επειδή δεν μας θέλουν πρώτους και με διαφορά, όπως δικαιούμαστε με βάση την ανωτερότητα της φυλής μας και το παλλαϊκό μας δίκαιο, και μας κατεβάζουν στα μαύρα τάρταρα της ψηφοφορίας. Σκέτη εθνική αγανάχτηση ένα πράμα! Να σου 'ρχεται να βάλεις τις φωνές και να τις φτάσεις στα πέρατα της οικουμένης, και να τ' ακούσουν μέχρι και οι κουφοί. Ναι, ρε. Είμαστε οι πρώτοι! Πρώτοι στα ποδόσφαιρα, πρώτοι στο μπάσκετ, στους Ολυμπιακούς με ή άνευ ντόπινγκ, πρώτοι στη Γιουροβίζιον –ό,τι τραγούδι και να στείλουμε, ακόμα και μαλακία–, πρώτοι στο κάπνισμα, στο σεξ, στη μοιχεία, στη μίζα, στη λαμογιά, στην ομορφιά, στη μαγκιά, στην ακρίβεια και την αισχροκέρδεια, στο δημόσιο χρέος. Ξέχασα κανένα; Α, ναι. Τη φοροδιαφυγή ξέχασα. Πρώτοι, λοιπόν, σε όλα. Και καλά κάνουμε, ρε αδερφέ. Ή να είσαι ή να μην είσαι. Μακριά από μας οι μετριότητες. Κι ας βρεθεί άλλος λαός να μας παραβγεί και θα του βγάλω το καπέλο, λέμε τώρα, γιατί εγώ καπέλο δεν φοράω παρά μόνο κάτι νόστιμα ψαθάρια τα καλοκαίρια στις παραλίες.

Αυτά περίπου άκουγα καθημερινά απ' τις πελάτισσές μου στο ινστιτούτο αισθητικής που διατηρώ κάπου στο κέντρο της Θεσσαλονίκης και πάνω που μου ερχόταν να τις βάλω στη σειρά και να τις χαστουκίζω με τις ώρες, κρατιόμουν και μάζευα το χέρι μου, που το άτιμο ήταν κάθε στιγμή έτοιμο να πεταχτεί σαν ελατήριο αστράφτοντας δυο τρεις πετυχημένες στα βαμμένα τους μάγουλα. «Κρατήσου, Ρίτα», έλεγα στον εαυτό μου, γιατί από κάτι τέτοιες κυρίες ζούσα και κυκλοφορούσα αξιοπρεπώς στο μάταιο ετούτο κόσμο. Απ' αυτές σπούδαζα την κόρη μου στο Μόναχο της Γερμανίας, η οποία κάθε φορά που τηλεφωνιόμασταν, μόλις ρωτούσε τι κάνω και πώς είμαι, έμπαινε κατευθείαν στο φλέγον ζήτημα το παιδί, ζητούσε λεφτά δηλαδή, καθώς ήταν νέο κορίτσι σε μια πανάκριβη πόλη κι είχε ένα σωρό ανάγκες και επιθυμίες. Και εκτός απ' τα παραπάνω, αυτές οι κυρίες μού τροφοδοτούσαν τις δόσεις του στεγαστικού μου δανείου για το σπίτι που είχα φτιάξει στη Θέρμη, γέμιζαν το ρεζερβουάρ του αυτοκινήτου μου με 100άρα «V-Power» βενζίνη, μ' έντυναν, μου πλήρωναν φως, νερό και τηλέφωνο, κινητό και σταθερό, όπως επίσης και πολλά άλλα. Χαμογελούσα, λοιπόν, μ' όσα έλεγαν, τις παίνευα για την εξυπνάδα και τη μόρφωσή τους, ενθουσιαζόμουν με την κριτική τους ικανότητα, συμφωνούσα με τα πολιτικά τους φρονήματα που κάλυπταν όλο το φάσμα των κομμάτων, εντός ή εκτός Βουλής, μέχρι και το Κόμμα Κυνηγών υποσχέθηκα να ψηφίσω στις επόμενες εκλογές, αφού ο άντρας μιανής ήταν πρόεδρος στον κυνηγετικό σύλλογο της πόλης μας. Βέβαια από μέσα μου έβραζα και τα 'ριχνα και τα καντήλια μου, το έξω μου όμως ήταν ευγενέστατο και χαριτωμένο κι έτσι, εν μέσω παγκόσμιας κρίσης και κυρίως

εγχώριας οικονομικής καταστροφής, οι δουλειές μου ακόμα πήγαιναν κανονικά και όμορφα, σαν ρολόι ελβετικό, και μάλιστα καλοκουρδισμένο. Όχι ρολόι τοίχου ασφαλώς, γιατί αν θέλω οπωσδήποτε να σπάσω κάτι σ' αυτήν τη ζωή, εκτός απ' το κεφάλι μου, είναι ένα τέτοιο που έχω στο χολ του σπιτιού μου μ' έναν ηλίθιο κούκο τόσο θρασύ, ώστε να σκούζει και τις ώρες που κοιμάμαι και να με ξυπνάει κόβοντάς με πάνω στα πιο όμορφα μου όνειρα, όπως αυτά που τελευταία όλο και πιο συχνά βλέπω, εγώ να 'μαι όμορφη, νέα, σ' ένα μέρος ειδυλλιακό, μια παραλία ερημική, και δίπλα μου ένα ομορφόπαιδο – η χαμένη αγάπη της ζωής μου –, ερωτευμένος μέχρι εκεί που δεν παίρνει άλλο, να με κρατάει στην αγκαλιά του σφιχτά, πολύ σφιχτά και να μου λέει ότι μ' αγαπάει, ότι δεν θα χωρίσουμε ποτέ.

Εκείνη την ημέρα λοιπόν, διαλυμένη απ' την ακατάσχετη φλυαρία που είχα υποστεί απ' το πρωί, πτώμα στην κούραση, γύρισα αργά το βραδάκι στη μικρή αλλά πανέμορφη μονοκατοικία μου στη Θέρμη. Ήμουν πολύ στρεσαρισμένη, μαύρο χάλι δηλαδή, γιατί σ' όλη τη διαδρομή, αντί να ακούω τραγούδια όπως έκανα πάντα όταν οδηγούσα και ν' ανεβάζω μερικές σκάλες το κέφι μου, έπεσα σε μια εκπομπή τοπικού ραδιοσταθμού, όπου κάποιοι κύριοι ενημέρωναν τον κόσμο για την εγκληματικότητα της εποχής μας και της περιοχής μας κι είχα κυριολεκτικά τρομοκρατηθεί. Και με το δίκιο μου η καημενούλα, μόνη γυναίκα που ήμουν! Να μη φοβηθείς όταν ακούς για γριούλες που τις σάπισαν στο ξύλο για να τους πάρουν το κατοστάρικο που έκρυβαν για φάρμακα κάτω απ' το στρώμα του κρεβατιού τους, για παππούδες που για μια φρικαλέα σύνταξη των τριακοσίων ευρώ τους

έστειλαν στα θυμαράκια πάνω στην ακμή της τρίτης και τέταρτης ηλικίας, όπως επίσης και για γυναικείες τσάντες που ξαφνικά κάνουν φτερά και τις βλέπεις ν' ανεμίζουν στα χέρια μηχανόβιων οι οποίοι εξαφανίζονται με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Και τι να πρωτοκλάψεις μετά; Τον ώμο που σου βγήκε απ' το τράνταγμα και χρειάζεσαι επειγόντως ορθοπεδικό; Τα λεφτά που έσκασες για τη φερμάτη τσάντα; Το δερμάτινο πορτοφόλι με το περιεχόμενό του; Χώρια τα ακριβά γυαλιά της πρεσβυωπίας, τα πανάκριβα του ηλίου, το κινητό με σύνδεση και την αστυνομική ταυτότητα μ' όλες τις παρενέργειες που μπορεί να έχεις στη συνέχεια.

Βγήκα απ' το αμάξι σφίγγοντας γερά στον ώμο την τσαντούλα μου, με τις εισπράξεις της ημέρας κλεισμένες σ' ένα πονηρό τσεπάκι στο ένα πλάι, γιατί όπως είχα ενημερωθεί υπάρχουν κάτι όντα, μα κάτι όντα, που ξεφυτρώνουν μπροστά σου σαν διάβολοι, σε κοιτάζουν με μάτι μοχθηρό κι ένα κακό χαμόγελο στα χείλη και πάντα, μα πάντα, με άπλυτα δόντια, λες και τους χρωστάμε τίποτε εμείς οι χριστιανοί εκτός απ' την τρομάρα που παίρνουμε να βλέπουμε κι αυτήν την αηδία. Και σαν να μην έφτανε αυτό το οπτικό μαρτύριο, ορμάνε πάνω σου να σου πάρουν τα λεφτά, τα χρυσαφικά, το κινητό και ό,τι άλλο κουβαλάς που να αξίζει έστω και δέκα σεντς. Δηλαδή, οι αθεόφοβοι είναι ικανοί να το παίζουν και οδοντίατροι και να σου τραβάνε με καμιά τανάλια ακόμα και τα δόντια άπαξ και ψυλλιαστούν ότι έχεις στο στόμα χρυσή κορόνα – οδοντιατρικώς μιλάω όταν λέω κορόνα και όχι βασιλικώς, γιατί άμα μιλούσα περί βασιλέων και άλλων τέτοιων υπερτυχερών θνητών, δεν θα έκανα ούτε νύξη για το ασφαλιστικό, τα χρέη, την ανεργία. Αυτοί μόνο από ξά-

πλες ξέρουν, ιππασίες, μεταξωτά και κοινωνικό έργο... Τέλος πάντων. Ας όψονται οι γονείς μου που επέμειναν να με γεννήσουν αυτοί και με ανάγκασαν να κάνω μια ζωή άχρωμη, άοσμη κι ασήμαντη σε μια κοινωνία που μόνο τους σημαντικούς γουστάρει.

Αυτά τους έλεγα γελώντας όταν τους πείραζα γι' αυτό το θέμα, αφού μεγάλωσα κάπως και κατάλαβα τι παίζει σ' αυτήν την επίγεια ζωή μέχρι να αποδημήσουμε και να πάμε στην άλλη, την αιώνια, για να απολαύσουμε υποτίθεται όσα στερηθήκαμε εδώ. Μη γελάσω τώρα. Σιγά που θα απολαύσουμε! Τιμωρημένοι κι εκεί θα είμαστε για κάθε Τετάρτη που φάγαμε τυρί και λουκάνικα Φρανκφούρτης, κάθε Παρασκευή που περιποληθήκαμε κανονικά μια μπριζόλα χοιρινή (και τα παϊδάκια ενοχοποιούνται το ίδιο!) και για κάθε Κυριακή που έπρεπε να σηκωθούμε για να πάμε στην εκκλησία, αλλά πάνω που το σκεφτήκαμε προτιμήσαμε ν' αλλάξουμε πλευρό και να συνεχίσουμε τον ύπνο μας, εργαζόμενοι έξι μέρες τη βδομάδα και κουρασμένοι άνθρωποι. Εγώ λοιπόν, για να επανέλθω στο θέμα της καταγωγής μου, όταν είχα κέφια κι ήθελα να αστειευτώ με τους γονείς μου, τους ζητούσα εξηγήσεις. Δηλαδή, τι τους πείραζε, έλεγα, να μ' άφηναν να με γεννήσει κάποιος άλλος, ας πούμε ένας εφοπλιστής, κανένας βιομήχανος ή μεγαλομέτοχος πολυεθνικής, γιατί όχι ένας διάσημος ηθοποιός του πάλαι ποτέ δοξασμένου Χόλιγουντ, και να 'μαι σήμερα μια μεγαλοκληρονόμος, μια σελέμπριτι –εθνική ή αλλοδαπή, δεν έχει σημασία–, που η μόνη μου έγνοια θα ήταν αν θα ασπαστώ το βουδισμό, αν θα κρατήσω μυστικό ότι έπαθα κατάθλιψη, που είναι και πολύ sic αρρώστια στους εκλεπτυσμένους και σκεπτόμενους πλούσιους, αν θερμάνθηκε επαρ-

κώς το νερό στην πισίνα ή αν ενεργήθηκε κανονικά ο σκύλος μου. Ναι. Ας μη γελάμε. Προβλήματα είναι κι αυτά. Αν προσθέσουμε και το άγχος που θα είχα μήπως βάλω κάνα παραπανίσιο γραμμαάριο ή μήπως αρχίσει και εγκαθίσταται καμιά κακούργα κυτταρίτιδα στα καλογυμνασμένα μου πόδια, γίνεται αντιληπτό ότι και οι πλούσιοι έχουν τα βασανάκια τους. Μόνο που σαν κοπέλα δεν θα με απέρριπτε κανείς επειδή δεν θα είχα περιουσία και υψηλούς γονείς. Και σαν επαγγελματία δεν θα μ'ένοιαζε πού θα βρω τα λεφτά να πληρώσω το μισθό και το ΙΚΑ των δύο υπαλλήλων μου κάθε τέλος του μηνός. Αχ! Αυτό κι αν είναι βάσανο! Τέλος πάντων. Τι τα σκέφτομαι τώρα αυτά τα δυσάρεστα; Ό,τι έγινε, έγινε. Κατόπιν εορτής τίποτε δεν μπορείς να κάνεις. Κάποια πράγματα ή τα προλαβαίνεις ή άσ' τα να πάνε...

Τι λέγαμε; Όλο ξεχνάω.

Α, ναι. Λέγαμε για κείνη τη φάση που είχα φτάσει με το αυτοκίνητο στο σπίτι μου και ετοιμαζόμουν να μπω μέσα.

Από νωρίτερα φρόντισα να κρατάω τα κλειδιά στο χέρι με προεξέχον αυτό που θα χρησιμοποιούσα για ν' ανοίξω την πόρτα, κατά τις συστάσεις της Αστυνομίας που λίγες μέρες πριν είχαν κυκλοφορήσει στο Ίντερνετ, ώστε να μη χρειαστεί να στέκομαι μπροστά της ψαχουλεύοντας την τσάντα μου, για να με βλέπουν οι κακοποιοί από μακριά, να μυρίζονται πορτοφόλι και να τους ανοίγει η όρεξη για γιουρούσι, ληστεία εννοώ. Κι εκεί που πήγα να γυρίσω το κλειδί και να τρυπώσω στην ασφάλεια του ιδιωτικού ασύλου μου, είδα το κουτί της αλληλογραφίας μου φουλ στο χαρτικό να με κοιτάζει παραπονεμένο. Γυρίζοντας δεξιά και αριστερά μήπως ακούσω κανέναν ύποπτο

θόρυβο, ψαχούλεψα τα κλειδιά μέχρι να διαλέξω το κατάλληλο για τη θυρίδα κι ύστερα πλησίασα το γραμματοκιβώτιο για να πάρω την αλληλογραφία μου. Ξαφνικά άκουσα έναν ανεπαίσθητο θόρυβο από βήματα, ενώ την ίδια στιγμή ένα ρίγος διαπέρασε το κορμί μου και με τρελή ταχύτητα γειώθηκε στα παπούτσια μου σαν κεραυνός. Έμεινα ακίνητη. Μου κόπηκαν τα ήπατα. Κάποιος είχε έρθει αθέατος και τώρα βρισκόταν πίσω μου, σε απόσταση αναπνοής, σίγουρα κακοποιός μ'ένα καλάσνικοφ, κατά πάσα πιθανότητα εισαγόμενο από Αλβανία, να σημαδεύει τον αυχένα μου. Έριξα μια πλάγια ματιά ώστε να μην πάρει χαμπάρι ο παλιάνθρωπος ότι τον αντιλήφτηκα και κάνει καμιά σπασμωδική κίνηση, κι αμέσως μετά με κόπο κατάπια μια χοντρή βρισιά μόλις είδα τα πόδια του. «Γιατί δεν γάβγισες, άχρηστο σκυλί, και με κοψοχόλιασες;» επιτέθηκα άγρια στη Λολίτα μου, ένα τρίχρονο, θηλυκό λαμπραντόρ, στο χρώμα του χρυσαφιού, σκέτη γλύκα. Η σκυλίτσα με κοίταξε με απορία κι ύστερα γρύλισε παραπονεμένη. «Με τρόμαξες, ρε χαζό», μαλάκωσα αμέσως βλέποντας τα θλιμμένα ματάκια της και τη χάιδεψα στο μουσουδάκι της. Ύστερα άνοιξα το κουτί, πήρα παραμάσχαλα όλα εκείνα τα γράμματα και μπήκα στο σπίτι, με την αγαπημένη κολλητή μου να με ακολουθεί κατά πόδας.

Δέκα λεπτά αργότερα καθόμουν στη βεράντα με μια κούπα καφέ στο χέρι, τη Λολίτα, επί το χαϊδευτικότερον Λόλυ, αραγμένη στα πόδια μου και την αλληλογραφία στο τραπεζάκι μπροστά μου. Ψυχρούλα είχε, κανονικά δεν ήταν για έξω, μα όλο τον προηγούμενο χειμώνα είχα εθιστεί να πίνω τον καφέ μου ενώ ταυτόχρονα τα δόντια μου χτυπούσαν απ' το κρύο, μια και το τσιγάρο σε κλειστούς

χώρους ήταν απαγορευμένο διά νόμου απ' την κυβέρνηση που νοιάστηκε για την υγεία μας και μάλιστα μετά βαρέως προστίμου, παρακαλώ, στους παραβάτες, σετάκι λυπητερής και στην καφετέρια αλλά και στον ίδιο το θεριακλή και απείθαρχο καπνιστή. Γι' αυτό κι εγώ με τις φίλες μου, καπνίστριες οι ανόητες –και οι τέσσερις–, πιάναμε τραπεζάκια υπαίθρια, αν ήμασταν λίγο τυχερές κοντά σε κάποια σόμπα υγραερίου, άντε και πίσω από κανένα αντιανεμικό από διαφανές νάιλον, και περνούσαμε ζωή χαρισάμενη με τους γιακάδες απ' τα επανωφόρια σηκωμένους, τις περισσότερες φορές τουρτουρίζοντας από έναν Βαρδάρη που κατέβαινε βάρβαρος απ' τα βόρεια ξυρίζοντας κανονικά όποιον είχε το θράσος να βρίσκεται μπροστά του. Κάποιες φορές γελούσαμε με το κατάντημά μας και απαγγέλλαμε ομαδικά εκείνο το ποιηματάκι που μας είχαν μάθει στο δημοτικό: «Ήταν νύχτα και στη στέγη εβογκούσε ο βοριάς που τα αρνάκια παγώνει». Άμα μας έπιανε και λίγος οίστρος ποιητικός, αλλάζαμε κάπως τους στίχους σε έκδοση πιο σύγχρονη, κομμένη και ραμμένη στα μέτρα μας: «Στη Σαλονίκη εβογκούσε ο βοριάς που εμάς τις χαζοπροβατίνες παγώνει», γιατί εδώ που τα λέμε τι ήμασταν αν όχι πρόβατα, αφού δεχόμασταν να πληρώνουμε πανάκριβα έναν καφέ μες στ' αγκιάζι;

«Κρυνείς;» ρώτησα τρυφερά τη Λόλυ μου μόλις καθίσαμε, έτσι, για να πω κάτι, κι εκείνη αφού μου 'ριξε ένα γλυκύτατο γαβ όρμησε στην αγκαλιά μου. «Κάτσε ήσυχα», τη διέταξα αμέσως μετά αφήνοντας ένα απαλό χάδι στο μουτράκι της και μόλις το πειθαρχημένο μου μωρό κατέβηκε και ξαναξάπλωσε στα πόδια μου, έπιασα την αλληλογραφία. Διαφημιστικά από επιπλάδια με πενήντα τοις εκατό έκπτωση ήταν τα πρώτα. Έγινα πυρ και

μανία. Οι άτιμοι, τα ξεπουλούσαν λόγω κρίσης αφού πρώτα εγώ τα 'χα πληρώσει χρυσά. Παραδίπλα βρήκα επιστολές από τράπεζες: «... αγαπητή κυρία Τάδε. Έχουμε τη χαρά...», για έκδοση πιστωτικής με επιτόκιο που μόνο να το βλέπεις ζαλίζεσαι, πόσω μάλλον και να το πληρώσεις. Παρακάτω έντυπα από καταστήματα παπουτσιών με δέκα μηνιαίες δόσεις το ζευγάρι, προσφορές στα δύο ζευγάρια ένα τρίτο δώρο – σίγουρα απ' αυτά που τους είχαν μείνει στοκ από την τελευταία εικοσαετία κι ήθελαν να αδειάσουν τις αποθήκες τους. Αυτό δεν το έλεγε βέβαια, αλλά το ήξερα από μια φορά που είχα πάρει ένα τέτοιο «δώρο», πέδιλα με μουσειακή αξία, κατάλληλα για έκθεμα σε κάποιο μουσείο μόδας των υποδημάτων...

Στη συνέχεια περιεργάστηκα αρκετά ιλουστρασιόν δισέλιδα από εταιρείες κινητής τηλεφωνίας με τα πακέτα τους και τα δωρεάν τηλέφωνα. Τα πέταξα στην άκρη και προχώρησα στα κανονικά γράμματα. Άι στο καλό! Ούτε σοκολατένιο αυγό «Kinder» ν' άνοιγα. Όλο εκπλήξεις ήταν αυτό το κουτί. Και φυσικά δυσάρεστες! Ένας λογαριασμός της ΔΕΗ και μάλιστα ενισχυμένος, ένας του ΟΤΕ να με κλαίνε οι ρέγκες, αφού σαν αγχώδης μάνα που είμαι έπαιρνα συνέχεια την κόρη μου στο κινητό της στο εξωτερικό –κάθε «καλημέρα» κι ένα ευρώ–, καθώς επίσης κι ένα μπιλιέτο απ' την Εταιρεία Ύδρευσης-Αποχέτευσης. Αγανάκτησα. Βρε τι κακό κι αυτό! Πώς ήρθαν όλοι μαζί την ίδια μέρα; Ούτε συνεννοημένοι να ήταν.

Παράτησα για λίγο τα γράμματα και στράφηκα χαμογελώντας στη σκυλίτσα, στη γλυκιά παρηγοριά της ζωής μου. Ήθελα να δω κάτι όμορφο για να πάρω κουράγιο. Νωρίτερα είχε πέσει το μάτι μου σ' έναν φάκελο με τις γαλάζιες σφραγίδες του Ελληνικού Δημοσίου, ύστερα εί-

δα ότι ήταν απ' την εφορία, αλλά δεν τόλμησα να το ανοίξω γιατί θέλει πολύ κουράγιο...

Τελικά επιστολή απ' την εφορία και για καλό, μόνο σε ταινία επιστημονικής φαντασίας science fiction, πού λέμε εμείς οι γενικά αγγλομαθείς και κινηματογραφικά αμερικανοτραφείς Έλληνες, θα το βρεις. Λεφτά ήθελαν κι αυτοί. Περαιώση των ανεξέλεγκτων χρήσεων, οριστικό κλείσιμο των εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων. Κι όταν ακούς αυτή τη λέξη, το πιάνεις το υπονοούμενο. Περαιώση ίσον θα μου τα σκάσεις χοντρά, αλλιώς μπαίνω στο μαγαζί σου και σ' τα κάνω φύλλο και φτερό. Τα βιβλία σου, τα φορολογικά εννοείται, και ο νοών νοείτω.

Άναψα τσιγάρο, μήπως και πάνε τίποτε φαρμάκια κάτω, χρηματικά δηλαδή, και συνέχισα να κοιτάζω τα υπόλοιπα γράμματα. Μια καρτ ποστάλ απ' το Βερολίνο με το σύμβολο της πόλης, την Πύλη του Βρανδεμβούργου, μεγαλύτερη σε εκτυφλωτικά λευκό μάρμαρο, που δεν σου πήγαινε καν ο νους να σκεφτείς σε τι μαυρίλα εξυπηρευτούσε κάποτε όλη αυτή η άσπιλη ομορφιά, και στην πάνω δεξιά άκρη της μέσα σε μια θήκη από διαφανές πλαστικό μια μικρή σκούρα πέτρα σαν φοντανάκι, κομμάτι του Τείχους, που κάποιοι έξυπνοι το αξιοποίησαν τουριστικά και επιχειρηματικά, για να ξέρω κι εγώ από τι υλικό ήταν αυτό που για πάνω από σαράντα χρόνια φυλάκιζε μέσα του ανθρώπινες ζωές. Την είχε στείλει με αγάπη η Μόνικα Ράινχαρτ, βέρα Ανατολικοβερολινέζα, πωλήτρια στο φημισμένο «Ka De We» της γερμανικής πρωτεύουσας, φίλη από το facebook, με την οποία όλο τον προηγούμενο χειμώνα είχαμε ξεσκιστεί να παίζουμε «Treasure Isle Adventures» και να ανταλλάσσουμε τάχα μου πολύχρωμα διαμάντια που μετακινούν βράχους κι ανοίγουν στο δευ-

τερόλεπτο πύλες σπηλαίων ερμητικά κλεισμένες. Στέλναμε η μια στην άλλη «φρούτα» για να παίρνουμε ενέργεια, εμείς οι εξαντλημένες σκαπανείς του παιχνιδιού, και να συνεχίζουμε την εξερεύνηση στα νησιά των θησαυρών, μπας και γεμίσουμε τις άδειες ώρες και τις ακόμα πιο άδειες καρδιές μας. Αυτά τα 'χαμε αρχίσει έναν χρόνο πριν, όταν σαν σύγχρονη γυναίκα έκανα κι εγώ λογαριασμό στο fb, οπότε μπήκα στον πλανήτη της αόρατης πραγματικότητας και της ακόμα πιο αόρατης φιλίας. Στη συνέχεια είχαμε ανταλλάξει διευθύνσεις και τηλέφωνα και τα λέγαμε καμιά φορά με τα σπασμένα αγγλικά που κι οι δυο μας ξέραμε.

Άφησα στην άκρη την κάρτα κι έπιασα έναν φάκελο με ελληνικό γραμματόσημο. Κοίταξα τον αποστολέα. Παπαδοπούλου Μιράντα και ταχυδρομική διεύθυνση από Εκάλη, Αθήνα. «Πα-πα-δο-πού-λου», επανέλαβα αργά. Όχι. Δεν ήξερα καμιά με τέτοιο ονοματεπώνυμο. Τον άνοιξα με βιαστικές κινήσεις και την περιέργειά μου να χτυπάει κόκκινο, πήρα στα χέρια μου το χαρτονάκι που γλίστρησε απ' το φάκελο και διάβασα τα καλλιγραφικά γράμματα. «Πέρασαν τριάντα δύο χρόνια από τότε που αφήσαμε το λύκειο. Πότε κιόλας καβατζάραμε τα πενήντα, βρε κορίτσια!» Έλα, ντε! Πότε κιόλας; «Πότε, ρε γαμώτο;» ρώτησα φωναχτά την άγνωστή μου Μιράντα και συνέχισα το διάβασμα. «Καιρός να μαζευτούμε, να γυρίσουμε για λίγο το χρόνο πίσω και να τα πούμε. Σ' αυτήν τη συνάντηση θα είμαστε μόνες μας. Μόνο γυναίκες. Στην επόμενη θα καλέσουμε τους άντρες μας και τα παιδιά μας».

Στη συνέχεια ακολουθούσε η μέρα, η ώρα και ο τόπος. Τέλος Ιουνίου, κάπου κοντά στη θάλασσα. Παρακάτω ένας αριθμός κινητού για να ενημερώσουμε αν θα συμ-

μετείχαμε ή όχι, μια και το μαγαζί ήταν πολύ σπέσιαλ κι έπρεπε να κλείσουν τραπέζια έγκαιρα. Και τέλος, μια φαρδιά υπογραφή αυτηνής που μάλλον είχε τη φαεινή ιδέα να γίνει το reunion, όπως λέμε εσχάτως εμείς εδώ και εννοούμε μια συνάντηση για να βρεθούν ξεχασμένοι φίλοι, συμμαθητές, συν-φαντάροι, χαμένοι συγγενείς και να ξαναενωθούν με καινούργιους δεσμούς. Βέβαια το δικό μας, μόνο γυναίκες, θα έμοιαζε περισσότερο με φεμινιστική συγκέντρωση, αλλά αφού έτσι το είχε αποφασίσει αυτή η Παπαδοπούλου τι να 'λεγα εγώ;

'Αναψα τσιγάρο κι έμεινα σκεφτική. Reunion! Δηλαδή θα μαζευόμασταν όλες μαζί οι παλιές συμμαθήτριες, τα πρώην εφηβάρια, πενηντάρες τώρα πια, πρώην φίλες μα άγνωστες τώρα πια. Θα φιλιόμασταν δήθεν, με φιλιά του αέρα βέβαια που 'ναι και πολύ της μόδας τα τελευταία χρόνια, και θα χαριεντιζόμασταν τρώγοντας και πίνοντας σε μια προσπάθεια να κάνουμε ατμόσφαιρα και να ξανααγαπηθούμε όπως τότε, ενώ ταυτόχρονα θα κοιτάζαμε ποια χόντρυνε πολύ, ποια είναι γυμνασμένη και δεν κρέμασε στα μπράτσα, ποιανής οι ρυτίδες είναι βαθιές και ποια αντιστάθηκε ικανοποιητικά στο πέρασμα του χρόνου. Και θα ρωτούσαμε η μια την άλλη πώς πήγε η ζωή της, αν καλοπαντρεύτηκε, αν πέτυχε στα επαγγελματικά ή τα έκανε σαλάτα. Κι εγώ η καημενούλα τι να 'λεγα όταν θα με ρωτούσαν; Πώς να πω για μια ζωή που ξεκίνησε στραβά και κατέληξε ακόμα πιο στραβά; Και ποια ήταν αυτή που αποφάσισε να οργανώσει αυτό το σμίξιμο, γιατί εγώ Μιράντα Παπαδοπούλου μόνο κάτι μπισκότα ήξερα που τα 'βαζα στις τούρτες μου αντί για παντεσπάνι. Και γιατί δεν τη θυμόμουν καθόλου; Άμα είχα αρχίσει να ξεχνάω απ' τα πενήντα, τι θα έκανα στα εξήντα πέντε, στα εβδομήντα πέντε; Κι αν πή-

γαινα και παραπάνω σαν τη γιαγιά μου τη Βασίλαινα, που πάτησε αισίως τα ενενήντα έξι πριν αποδημήσει;

Αυτά ακριβώς σκεφτόμουνα καπνίζοντας κι έστελνα κάθε τόσο, ηδονικά θα έλεγα, μια βόλτα τον καπνό και τη νικοτίνη στα πνευμονάκια μου τα καημένα, λες και με τα τσιγάρα θα τον εξασφάλιζα τον αιώνα που σκόπευα να εξαντλήσω, όταν χτύπησε το τηλέφωνο. Πήγα βαριεστημένη στο καθιστικό, σήκωσα το φορητό απ' τη βάση του, έβαλα την ανοιχτή ακρόαση και επέστρεψα στη βεράντα. Είπαμε! Άγρια και αθεράπευτα εθισμένη στο κρύο. Και στο τσιγάρο. Ακόμα και τα τηλεφωνήματά μου έξω τα έκανα.

«Ριτάκι μου...»

Η φωνή της Στέλλας μού τρύπησε τ' αυτιά.

«Μη φωνάζεις τόσο, καλέ. Θα χρειαστώ ωριλά όπου να 'ναι».

«Μια ζωή γκρινιάρια! Και μην τα βάζεις μαζί μου. Είμαι σίγουρη πως έχεις ανοιχτή ακρόαση γιατί φοβάσαι να πλησιάσεις το ακουστικό στ' αυτί μην κολλήσεις κάνα μικρόβιο».

«Έλα, συγγνώμη, ένα αστεϊάκι έκανα. Μίλα όπως θες», την καλόπιασα μετανιωμένη.

«Πολύ κρύο το αστείο σου αλλά σε συγχωρώ. Είμαι χαρούμενη φιλενάδα και το δείχνω, γι' αυτό φωνάζω».

«Τι έγινε, Στελλίτσα; Έχασες κάνα κιλό;»

«Κάτι καλύτερο». Σταμάτησε για λίγο, χαχάνισε μόλις κατάλαβε αυτό που της είχα πει και συνέχισε: «Δεν θα το πιστέψεις. Θα κάνουμε ρεγιούνιον».

«Ε, και;»

«Τι λες τώρα; Θα συναντηθούμε όλες οι συμμαθήτριες μετά από τόσα χρόνια, σου λέω. Δεν ξέρεις πόσο χάρομαι».

«Και γιατί τόσος ενθουσιασμός;» ρώτησα στυφά.

«Μα θα ξαναβρεθούμε όλες μαζί. Λίγο είναι; Θα θυμηθούμε το σχολείο, τα νιάτα μας, βρε Ρίτα».

«Μόνο που λες τις λέξεις “θυμάμαι” και “νιάτα”, αυτό είναι στενάχωρο, δεν είναι για να κάνεις τέτοιες χαρούλες».

«Επιτέλους, κυρία Γκρίνια! Σταμάτα να κάνεις την κακιά πεθερά και άκου. Πριν από λίγο που ῥθα στο σπίτι χάρηκα πολύ. Γύρισα χρόνια πίσω. Δεν θα το πιστέψεις. Βρήκα ένα γράμμα που με καλούσε—»

«Άσε», την έκοψα απότομα. «Μην κουράζεσαι. Βρήκα κι εγώ ένα ίδιο».

«Ε, πες το, ντε. Με βάζεις και σ’ τα λέω τζάμπα».

«Αφήνεις κανέναν άλλον να μιλήσει;»

«Ωραία. Μίλα εσύ».

«Σκέφτομαι να μην έρθω», είπα ύστερα από μια μικρή σιωπή.

«Δεν είσαι στα καλά σου, μου φαίνεται. Θα χάσεις τέτοια ευκαιρία;»

«Σιγά την ευκαιρία», ειρωνεύτηκα πικρόχολα.

«Μαργαρίτα, είσαι τουλάχιστον απαράδεκτη!» επιτέθηκε η άλλη πλευρά.

Το είχα από χρόνια καρατσεκαρισμένο. Όταν η Στέλλα θύμωνε, με φώναζε Μαργαρίτα. Όταν ήταν στις γλύκες της, έκοβε τ’ όνομά μου στη μέση, κρατούσε το πίσω κομμάτι κι έβρισκε και τα χαϊδευτικά του, όπως Ριτάκι και Ριτούλα.

«Και γιατί, παρακαλώ, έγινα Μαργαρίτα έτσι στα ξαφνικά;» την πείραξα γελώντας.

«Επειδή μ’ έχεις εκνευρίσει. Και επειδή καταλαβαίνω και το λόγο που δεν θέλεις να έρθεις», μου εξήγησε με το ίδιο απότομο ύφος.

«Αφού καταλαβαίνεις, γιατί κάνουμε τέτοια κουβέντα;

Πήγαινε εσύ με τις άλλες δύο κι αφήστε με εμένα», την έκοψα.

«Επιτέλους, βρε Ρίτα! Πότε θα σταματήσεις να σκέφτεσαι έτσι;»

Γέλασα. Πότε θα σταματούσα, ντε; Ποιος ξέρει; Ίσως ποτέ.

«Δεν θα την κάνουμε τώρα αυτήν την κουβέντα. Άλλωστε μέχρι τότε έχουμε πολύ καιρό μπροστά μας. Μπορεί να αλλάξω γνώμη και να έρθω τελικά», είπα μαλακά.

«Τώρα μιλάς κάπως σωστά».

«Είδες που βιάστηκες να με αποπάρεις;»

«Μην παίρνεις και πολύ θάρρος. Είπα κάπως, δεν είπα ότι μιλάς σωστά».

«Μάλιστα, boss. Ό,τι πείτε!» παραδόθηκα δήθεν φοβισμένα.

Απ’ την άλλη μεριά της γραμμής ακούστηκε το δυνατό της γέλιο. Όλα έτσι τα ῥκανε στη ζωή της η Στέλλα. Με δύναμη. Μιλούσε δυνατά και χειρονομούσε ασταμάτητα κάνοντας το λόγο της πιο παραστατικό και την παρέα μαζί της σκέτη απόλαυση. Περπατούσε γρήγορα και στη βιασύνη της έπαιρνε σβάρνα όσα πράγματα είχαν την ατυχία να βρίσκονται στο δρόμο της. Σίφουνας σκέτος. Αυτή η γυναίκα δεν θα γερνούσε ποτέ.

Οι άλλες δύο φίλες μου μου τηλεφώνησαν αμέσως, η μία μετά την άλλη.

«Μου ῥπε η Στέλλα ότι δεν θα έρθεις. Γι’ αυτό πήρα», μου εξήγησε η Μίνα με το που άκουσε το «εμπρός».

«Καλά, πότε πρόλαβε κιόλας;» ρώτησα απορημένη. Δεν είχαμε πάνω από δέκα λεπτά που κλείσαμε το τηλέφωνο.

«Ρίτα, το θέμα μας δεν είναι πότε πρόλαβε. Το θέμα είναι ότι πρέπει να ξεπεράσεις κάποια πράγματα και νομί-

ζω ότι αυτό το ρεγιούνιον είναι η πιο κατάλληλη ευκαιρία».

«Δεν νομίζω ότι—»

Μ' έκοψε πριν προλάβω να ολοκληρώσω την πρόταση. Να της πω ότι εκεί θα ένιωθα πολύ άβολα, δίπλα σε άλλες γυναίκες, παλιές συμμαθήτριες, οι οποίες θα ήταν πετυχημένες κι ευτυχισμένες, τη στιγμή που εγώ αισθανόμουν ότι είχα ξεφλήσει απ' τα πρώτα κιόλας νιάτα μου.

«Τώρα είναι η ώρα. Και δεν δέχομαι κουβέντα πάνω σ' αυτό», ξεκαθάρισε.

Χαμογέλασα. Σπάνια η Μίνα ήταν έτσι κάθετη.

«Πολύ τσεκουράτα μας τα λες απόψε, ούτε στρατιωτικός να 'σουνα! Πες μου όμως κάτι τώρα. Ποια είναι αυτή η Παπαδοπούλου που είχε τη φαινή ιδέα;»

«Δεν ξέρω κι ούτε με νοιάζει. Εμένα με νοιάζει που θα δω κόσμο απ' τα παλιά και το ίδιο πρέπει να κάνεις κι εσύ».

Κλείσαμε μισή ώρα αργότερα, αφού της υποσχέθηκα ότι θα το ξανασκεφτόμουν.

«Δεν το πιστεύω ότι θα κωλώσεις από πράγματα που έγιναν την εποχή του Νώε», προσπάθησε να με χτυπήσει στον εγωισμό η Ντέπυ, η οποία τηλεφώνησε τελευταία.

«Ε όχι και την εποχή του Νώε», διαμαρτυρήθηκα.

«Καλά, πριν από πενήντα χρόνια, τότε», το διόρθωσε.

Γέλασα.

«Παλαβή είσαι, μου φαίνεται. Πενήντα είμαστε τώρα».

«Αυτό τι ήθελες να το πεις; Μπορείς να μου εξηγήσεις;»

«Αφού τόσο είμαστε», επέμεινα.

«Και πρέπει να μου το θυμίζεις σε κάθε ευκαιρία;»

«Εσύ άρχισες. Κάτι για Νώε είπες και μ' ανάγκασες να σου θυμίσω την ηλικία σου, που κάνεις πως την ξέχασες».

«Ό,τι κι αν λες, όσες κακίες κι αν εκτοξεύεις εναντίον

μου, εγώ είμαι σαράντα κι εκεί θα μείνω για το υπόλοιπο της ζωής μου. Και για να δεις τι καλή που είμαι, εσένα σου επιτρέπω να γεράσεις κανονικά, αν υποθέσουμε βέβαια πως υπήρξες και ποτέ σου νέα».

«Αδιόρθωτη είσαι, το ξέρεις;»

«Γιατί, μήπως είναι ψέμα ότι τρέμεις να δεις ανθρώπους από παλιά, μην τυχόν και σε ρωτήσουν γιατί δεν σέρνεις πίσω σου κι έναν χοντροκοιλαρά σύζυγο, ή μήπως είναι ψέμα ότι μέχρι και σήμερα που μιλάμε πέρασες όλη σου τη ζωή σαν κοσμοκαλόγρια;»

«Μια χαρά την πέρασα. Και τώρα είμαι έτοιμη και να γεράσω, σε αντίθεση με σένα που μετράς τα χρόνια προς τα πίσω. Αλλά σε καταλαβαίνω, καλή μου. Με σύντροφο τόσα χρόνια νεότερο, μην πω και ανήλικο, τι να κάνεις κι εσύ, καημενούλα μου», ανταπέδωσα κανονικά το πείραγμα.

«Μη μου αλλάζεις θέμα. Για σένα μιλάμε τώρα, όχι για μένα».

Της υποσχέθηκα κι αυτηνής ότι θα το ξανασκεφτόμουν, ότι ίσως και να πήγαινα στη μάζωξη των συμμαθητριών, όχι τόσο επειδή το πίστευα αλλά για να μ' αφήσει στην ησυχία μου και στη μοναξιά μου. Άλλωστε είχαμε καιρό μέχρι τότε.

Είχε βραδιάσει για τα καλά κι εγώ καθόμουν ακόμα έξω, με το φως της βεράντας σβηστό ώστε να αντιληφθώ την οποιαδήποτε ύποπτη κίνηση στο μικρό μου κήπο. «Έλα, γλύκα. Πάμε μέσα», είπα κάποια στιγμή στη Λόλυ και σηκώθηκα. Καιρός να λουφάξω στην ασφάλεια του εσωτερικού σπιτιού, αγκαλιά με την τηλεόραση.

Είχα ήδη ανοίξει την μπαλκονόπορτα, όταν ξαναστράφηκα στο σκυλί. «Πάμε», της ξαναείπα μόλις είδα ότι δεν

είχε σκοπό να κουνήσει από κει που καθόταν. Η Λόλυ μ' έγγραψε κανονικά και συνέχισε ξαπλωμένη στα πλακάκια να ξύνει κάτι με το πόδι της.

Πήγα κοντά της κρατώντας το δίσκο με το άδειο φλιτζάνι, το ποτήρι και το πιατάκι με το υπόλοιπο απ' το κέικ που μασουλούσα όσην ώρα έπινα τον καφέ μου. «Τι κάνεις, χαζούλα μου; Παίζεις με το χαρτί;» τη ρώτησα καθώς διέκρινα κάτι λευκό μπροστά της. Η Λόλυ μετακίνησε το ποδαράκι της και τότε είδα ότι ένα ακόμα γράμμα με περίμενε, που πιθανότατα κάποια στιγμή έπεσε απ' το τραπέζι και δεν το είχα προσέξει.

Μόλις μπήκα μέσα, άφησα το δίσκο και ασχολήθηκα με το γράμμα. Σκληρό ήταν, σίγουρα κάποια κάρτα θα είχε, συμπέρανα πριν ακόμα το ανοίξω. Κοίταξα προσεκτικά το φάκελο. Γερμανικό γραμματόσημο, ίδιο κι απαράλλακτο μ' εκείνο της Μόνικας Ράινχαρτ, χωρίς αποστολέα. Ένα λεπτό αργότερα κρατούσα μια κάρτα, ένα πανέμορφο τοπίο, μια μικρή γαλαζοπράσινη λίμνη με νούφαρα λευκά και γύρω υπέροχα καταπράσινα δέντρα. Ασυναίσθητα χαμογέλασα. Μ' αρέσει πολύ ο Μονέ, λατρεύω τα έργα του κι αυτό που έβλεπα μου θύμιζε πίνακά του, από εκείνους που μέσα από υδάτινα κρίνα και αντανάκλασεις πάνω στην ήρεμη επιφάνεια του νερού αφήνουν με μια χαλαρή τεχνική μια ζωγραφική μαγεία γεμάτη από φως και χρώματα της φύσης. Έμεινα μόνο για λίγο να θαυμάζω την υπέροχη εικόνα. Ήθελα πολύ να δω τι έγγραφε μια κόλλα χαρτί με πυκνά ελληνικά γράμματα που ήταν κι αυτή στον ίδιο φάκελο. Πήρα τα γυαλιά πρεσβυωπίας και κάθισα δίπλα σε μια επιτραπέζια λάμπα να διαβάσω το γράμμα, απορημένη. Απ' ό,τι θυμόμουν στη Γερμανία, εκτός από τη φίλη μου τη Μόνικα και την κό-

ρη μου βέβαια, που και ποτέ δεν μου 'γραφε αλλά και διαφορετικό γραφικό χαρακτήρα είχε, δεν υπήρχε κανένας δικός μου που να μου γράφει, και μάλιστα στη διεύθυνση ενός σπιτιού που είχα αποκτήσει μόλις τρία χρόνια πριν και που ελάχιστοι άνθρωποι ήξεραν πού βρισκόταν. Και διάβασα.

Μικρή μου Μαργαρίτα

Είμαι σίγουρος ότι δεν περίμενες να λάβεις γράμμα από μένα, ειδικά μετά από τόσα χρόνια.

Σταμάτησα απότομα την ανάγνωση. Ποιος ήταν αυτός που μου έγγραφε; Και μ' έλεγε και «μικρή μου». Μήπως ήταν ο... «Όχι. Δεν είναι δυνατόν!» φώναξα και πέταξα στον καναπέ το γράμμα τη στιγμή που η μόνη πιθανή απάντηση ήρθε και στρογγυλοκάθισε μέσα μου τρομακτική. Όχι. Δεν ήταν δυνατόν. Δεν μπορούσε να 'ναι αλήθεια. Τέτοια πράγματα γίνονται μόνο στη φαντασία.

Δέκα λεπτά αργότερα καθόμουν στην ίδια θέση, μ' ένα ποτήρι ούισκι στο χέρι. Μ' έτσουζε στο λαιμό όπως κατέβαινε, όμως συνέχισα να το πίνω με μεγάλες γουλιές αφού χρειαζόμουν τη σπιρτάδα του αλκοόλ μήπως και μπορέσω να διαχειριστώ μια συναισθηματική κατάσταση που παραήταν δύσκολη. Να βρω το κουράγιο να συνεχίσω το διάβασμα και κυρίως να κοιτάξω στην πίσω μεριά της κόλλας για να δω το όνομα του αποστολέα. Ξανάβαλα μια δόση στο ποτήρι μου, ήπια μια γερή γουλιά και έπιασα πάλι το χαρτί. Το χέρι μου έτρεμε. Και τα γράμματα έτρεμαν κι αυτά, μάλλον χόρευαν σαν τρελά μπροστά στους φακούς των γυαλιών μου.

Όμως τελευταία σε σκέφτομαι πολύ, δηλαδή δεν θα 'ναι υπερβολή αν πω ότι το μυαλό μου είναι συνέχεια κολλημένο σε σένα. Θα 'θελα να ήμουν δίπλα σου τώρα που διαβάζεις, να δω την έκπληξή σου ζωγραφισμένη στο πανέμορφο πρόσωπό σου, αν και μπορώ να σε φανταστώ, να φτιάξω μια εικόνα σου, να δαγκώνεις το κάτω χείλος σου και τα φρύδια ελαφρά ανασηκωμένα μες στην απορία, όπως ακριβώς έκανες και τότε, κάθε φορά που γινόταν κάτι που σε τάραζε και σ' έβγαζε έξω απ' τα νερά σου.

Ελπίζω να καταλαβαίνεις πόσο δύσκολο είναι να πεις «σ' αγαπώ» σε μια γυναίκα που εγκατέλειψες και πρόδωσες δύο φορές, και μάλιστα μετά από τόσα χρόνια, μια ολόκληρη ζωή, λέω εγώ, όμως θέλω να το ξέρεις. Πάντα σ' αγαπούσα, μικρή μου Ρίτα, άσχετα με τα όσα έγιναν και πείθουν για το αντίθετο. Ποτέ δεν σε ξέχασα. Και απόψε δεν άντεξα ο χαζός κι αποφάσισα να σ' το πω. Θέλω να επαναπατριστώ, κοριτσάκι μου. Όχι στην Ελλάδα βέβαια, αφού η δουλειά μου είναι εδώ και θα με κρατήσει για μερικά χρόνια ακόμα. Στη μεγάλη θάλασσα της αγάπης σου θέλω να βρεθώ, να βυθιστώ στα γλυκόνερά της και να γαληνέψω. Κάτι μου λέει πως το δώρο που δυο φορές μού χάρισες με τόση γενναιοδωρία, παραμένει ακόμα ζωντανό και κρατάει ατόφυο το άρωμά του. Πες με ηλίθιο, αν θες, εγωιστή, και θα το δεχτώ, όμως νιώθω ότι είσαι δική μου, όπως κι εγώ είμαι δικός σου. Πάντα! Βιάσου να μου απαντήσεις ότι είναι έτσι, όπως μια φωνή μέσα μου μου το φωνάζει. Πες μου ότι δεν με ξέχασες κι εσύ. Βιάσου!

Νίκος

Νίκος, χωρίς επώνυμο! Τι το χρειαζόταν άλλωστε; Ένας ήταν στη ζωή μου. Ένας και μοναδικός!

Δεν θυμάμαι πόσες φορές διάβασα το γράμμα του – σίγουρα δέκα δώδεκα... Την πρώτη με μισές ανάσες, ακί-

νητη απ' το σοκ, άγαλμα που σμιλεύτηκε σε σκληρή πέτρα, με τα μάτια μόνο να περιφέρονται λαίμαργα πάνω στις γραμμές. Τη δεύτερη με τα φρύδια ανασηκωμένα και τους δύο κοπτήρες μου καρφωμένους στο κάτω χείλος, όπως ακριβώς με είχε φανταστεί και περιγράψει ο επίδοξος «επαναπατριζόμενος» Νίκος. Από κει και πέρα οι αναγνώσεις έγιναν με μάτια που κατά διαστήματα καθάριζαν λίγο για να τρέξουν τρελαμένα πάνω σ' ένα λευκό τοπίο διάστικτο από σκούρα μπλε γράμματα, θολό απ' τα ποτάμια των δακρύων που ξεσπούσαν ανεξέλεγκτα καταλήγοντας πάνω στο χαρτί που κρατούσα.

Στις δώδεκα προσπαθούσα ακόμα να ηρεμήσω, να γαληνέψω την καρδιά μου που χτυπούσε άρρυθμα στο στήθος μου. Έπρεπε οπωσδήποτε να κάνω κάτι για ν' απασχολήσω το μυαλό μου. Έριξα μια γρήγορη ματιά γύρω μου κι άρπαξα το τηλεκοντρόλ. Άνοιξα την τηλεόραση και προσπάθησα να παρακολουθήσω, τρόπος του λέγειν, μια πολιτική εκπομπή. Αγανάχτησα στο πρώτο δεκάλεπτο. Τι κατάσταση κι αυτή, Θεέ μου! Δεν μου έφταναν όλα τα προηγούμενα που έκαναν το μυαλό μου σαν δυναμίτη έτοιμο να εκραγεί, είχα και κάτι κυρίους, με τα κοστούμια τους τα φερμάτα και τις μεταξωτές γραβάτες, να μαλώνουν για το ποιοι σπατάλησαν πιο πολύ το χρήμα του λαού. Να μας λένε τι χρωστούσαμε εμείς –ο λαός, δηλαδή, κι εγώ μέσα–, να ωρύνονται αναμεταξύ τους και να μας κάνουν και τον καλό, να κοκορεύονται ότι είναι έντιμοι κι ότι λόγω αυτής της εντιμότητας μας λένε την πάσα αλήθεια και μας ενημερώνουν με όλη την ειλικρίνεια που διαθέτουν για το μέγεθος του προβλήματος, πως ότι ούτε λίγο ούτε πολύ πάμε για φούντο.

Έκλεισα την τηλεόραση οργισμένη κι έμεινα για ώρα

με το βλέμμα στυλωμένο στη μαύρη οθόνη. Και ξαφνικά η μνήμη η χαζή, που σαν να είχε δική της αυτοτελή οντότητα, άρχισε να ζωντανεύει, θαρρείς κι έβγαλε σπίθες άρχισε, να τρέχει προς τα πίσω, ζέθαιψε εικόνες παλιές, πολύ παλιές που τις είχα για πεθαμένες, κι εγώ ανήμπορη της παραδόθηκα για να μου ανασταίνει αισθήματα που νόμιζα πως δεν θα ξαναβιώσω στη ζωή μου.

Περασμένες τρεις, συνδέθηκα με το χώρο και το χρόνο και ξαναβρέθηκα στο σαλόνι του σπιτιού μου, που μόνη μου και με στεγαστικό δάνειο είχα φτιάξει. Αναστέναξα. Τι ήταν και τούτο πάλι; Γιατί ύστερα από τόσα χρόνια έπρεπε να ξαναγυρίσω στο παρελθόν, να αναμετρηθώ μαζί του για άλλη μια φορά και να διαπιστώσω ότι παρέμενε ζωντανό, σαν να ήταν μόλις χτες; Και πώς βρέθηκε ο Νίκος στη Γερμανία; Τι δουλειά είχε εκεί; Στην Αμερική ήξερα εγώ πως είναι, να ριζώνει σε επιχειρήσεις, πανεπιστήμια και απογόνους. Άραγε πόσους τόπους, πόσα γεγονότα, πόσους ανθρώπους έβαλε ανάμεσά μας η ζωή από τότε που τον είδα για τελευταία φορά;

Η Λόλυ μάλλον κάτι διαισθάνθηκε. Διέκοψε τον ύπνο της, μισοσηκώθηκε στα μπροστινά της πόδια και με κοίταξε βαθιά στα μάτια, σαν να μου 'λεγε με κατανόηση: «Σε καταλαβαίνω, Ρίτα μου». Σηκώθηκα κι εγώ απ' τον καναπέ. Την άλλη μέρα είχα το πρώτο μου ραντεβού στις δέκα. Έπρεπε να κοιμηθώ στο επόμενο δευτερόλεπτο αν ήθελα να μπορώ να στέκομαι όρθια και να είμαι εντάξει στη δουλειά μου. «Πάμε», είπα στο σκυλί που με κοίταξε σαν να μην πίστευε στ' αυτιά του όταν με είδε να κατευθύνομαι προς το υπνοδωμάτιο. Πάντα λίγο πριν πέσω για ύπνο την έστελνα στον κήπο, σ' ένα σπιτάκι δίπλα στην εξωτερική σκάλα. Γρύλιζε με παράπονο επειδή της

έλεγα να φύγει, μα όσο κι αν την είχα παραχαϊδεμένη, πάντα ήμουν ανένδοτη στα παρακάλια της να μείνει μέσα. Εκείνο το βράδυ όμως δεν ήταν απ' τα συνηθισμένα μας. Όλα ήταν διαφορετικά. Η μέρα των εκπλήξεων, και η νύχτα πολύ δύσκολη και μοναχική, δεν θα την άντεχα χωρίς παρέα. Κι αφού δεν είχα έναν άνθρωπο δίπλα μου, το κενό αυτό θα το κάλυπτε ένα σκυλί. Άλλωστε κι αυτό ψυχή είναι και μάλιστα μια ψυχή που με καταλάβαινε καλύτερα απ' τον καθένα, αφού μόνο μπροστά του μπορούσα να γελάω ή να κλαίω ελεύθερα και να 'μαι ο αληθινός εαυτός μου, αυτόν που με δεξιοτεχνία έκρυβα απ' τους άλλους.

Κατάπληκτη η Λόλυ, με παρακολούθησε να της στρώνω ένα χαλάκι στο πάτωμα δίπλα στο κρεβάτι μου και ύστερα να βάζω τις πιτζάμες μου και να πέφτω για ύπνο. Λίγα λεπτά αργότερα ήταν ακόμα όρθια και με κοίταζε απορημένη. «Κοιμήσου, μωρό μου», της είπα κι έσβησα τη λάμπα στο κομοδίνο μου. Είχα μπροστά μου την πρώτη από μια σειρά άγρυπνες νύχτες.